

ลำเพ็ง เพราะที่ ตำบล นั้น มี เรือนโรง ปลูก สรร้าง
ด้วย ไม้ หดง คามุง จาก จึง เป็น เหตุ ให้ เกิด เพลิง
ไหม้ ขึ้น แด ถูก ตาม ไม้ มาก ต่อ ไป ทรง พระ ราช
ดำริ ให้ เห็น ว่า โรง เรือน ดัง เช่น กล่าว มา แล้ว นี้
เป็น เชื้อ เพลิง ให้ เกิด ขึ้น ได้ โดย ง่าย เป็น เหตุ
ให้ เกิด อัน ตราย แห่ง ทรัพย์ สัมบัติ ของ เจ้า ของ เรือน
กับ ของ มหา ชน อัน ตั้ง อยู่ ใน ที่ โกลด เคียง แด ทั้ง
เป็น สิ่ง อัน ไม่ สอาด เป็น ที่ เจริญ ตา เจริญ ใจ
แห่ง ผู้ เดิน ทาง ไป มา ใน ทาง นั้น หา สัมคอง ให้
มีการ ปลูก สรร้าง เข้า เรือน อย่าง เช่น เป็น มา
อย่าง แด ก่อน นั้น ไม่ ด้วย ใน สมัย นี้ ได้ ทรง พระ
กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ มี เจ้า พนักงาน จัด การ
บำรุง ความ สุข สำราญ ของ มหา ชน ใน จังหวัด
พระ นคร แด ภาย นอก พระ นคร ขึ้น แล้ว ก็ สัมคอง
จะ จัด การ แก้ไข ใน ที่ ตำบล อัน เกิด เพลิง ไหม้
แล้ว นี้ ให้ เป็น ไป โดย เรียบ ร้อย ตาม ลำดับ
อัน ควร เพราะ ฉนั้น ห้าม ไม่ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด
ปลูก สรร้าง เรือน โรง อัน กำบัง ด้วย ไม้ ชัด ตะ หรือ
ด้วย แฉง หรือ ด้วย ใบ ไม้ ขึ้น ใน ที่ ตำบล ซึ่ง
เกิด เพลิง ไหม้ คราว นั้น นั้น ต่อ ไป เว้น แด จะ ได้
รับ อนุญาต จาก เจ้า พนักงาน กระทรวง นคร บาล ซึ่ง จะ
อนุญาต ให้ ปลูก เป็น ครั้ง เป็น คราว เช่น โรง พัก ทำ
งาน หรือ โรง มี การ เล่น ต่าง ๆ ขั้ว สมัย หนึ่ง เท่า นั้น
ประกาศ มา ณ วัน พุศ ที่ ๒๕ มกราคม รัตน โกสินทร์
ศก ๑๓๗๗ ตรง กับ วัน ที่ ๑๓๐๓๓๓ ใน รัชกาล ปรึศ ุบบัน นี้

ระยะทาง พระเจ้า น้อย ยาเธอ

กรม หมื่น ตำรง ราชฯ นุภาพ

เสด็จ ทวงจ ราชการ หัว เมือง ฝ่าย เหนือ

(ต่อ แผ่น ที่ ๕๒ หน้า ๔๓๘)

วัน ที่ ๘ ธันวาคม ยอกจาก เมือง แพร่ เดิน
ตาม ทาง ห้วย ชะมื่น ทางเดิน ใน ลำห้วย เป็น พัน

พัก เสวย เข้า ที่ ปาง ตะพูน ออก จาก ปาง ตะพูน
ทาง ช้ามเขา พัก กลาง วัน ที่ บ่อ ส้ม บน หลัง เขา
บาย ๒ โมง ถึง เมือง ท่า ๆ เมือง ท่า ขึ้น เมือง นคร
ลำปาง พัก แรม

วัน ที่ ๙ ธันวาคม เวลา เข้า ออก จาก เมือง ท่า
เดิน ตาม ห้วย ก่า ทาง นี้ เดิน ตาม ใน ลำห้วย เป็น พัน
แต่ เดิม เป็น ที่ เดิน ยาก ลำบาก มาก แต่ ใน คราว
นี้ เจ้า นาย เมือง นคร ลำปาง ได้ ให้ ทำ ทาง เอา ไฟ
ส่อง แด ค่ ศีลา ที่ กัด ขวาง ทาง เรียบ รวบ ไป ตลอด
การ ที่ คน ไป มา จะ เดิน ทาง ห้วย ก่า ไม่ ต้อง
ลำบาก ดัง แด ก่อน ต่อ ไป พัก เสวย เข้า ที่ ผา ตอ
ออกจาก ผา ตอ ถึง ปาง พวย ที่ พัก แรม เวลา เทียง เคษ

วัน ที่ ๑๐ ธันวาคม เวลา เข้า ออก จาก ปาง พวย
พัก เสวย เข้า ที่ ห้วย แม่ จาง พัก แรม ที่ ห้วย แม่ เมาะ

วัน ที่ ๑๑ ธันวาคม เวลา เข้า ออก จาก ห้วย
แม่ เมาะ พัก เสวย เข้า ที่ ศาลา ผา ผาด ออก จาก
ศาลา ผา ผาด ช้ามเขา ตอย บู้ เจ้า พระยา ทรง
สุร เดช ข้า หลวง ใหญ่ รักษา ราชการ มณฑล
ลาว เฌียง ซึ่ง มี อากา ร บ่วย พอ หาย ช้าม มา
รับ เสด็จ ได้ เพียง เขา ตอย บู้ เจ้า เวลา ๕ โมง เข้า
ถึง ที่ พัก วัด พระบาท นอก เมือง นคร ลำปาง
เจ้า นาย ผู้ ใหญ่ ผู้ น้อย พระยา ท้าว แด น เมือง
นคร ลำปาง ทั้ง พวก พ่อ ค้า จีน แด พม่า เฌียง
แแต่ เสร็อง บูชา แด กระบวน แห่ ออก มา เฌียง
เสด็จ แห่ เข้า เมือง ตาม ข้าง ถนน ใน เมือง บัก
ราชวัตร ฉัตร ชง ผูก ต้น ถัด ด้วย ต้น อ้อย แด มี
พระ สงฆ์ เจริญ ไชย ปริต แด ประ นาม นต์ ที่ ประค
เมือง ผู้ หึง ยืน ๒ ข้าง ทาง ไป ปรย เข้า ตอก
ตอก ไม้ ตั้งแต่ ประค เมือง ตลอด จน ถึง ทำ เฌียง
ข้า หลวง ใหญ่ ซึ่ง ทำ ขึ้น ใหม่ พอ แด จัด ถวาย
เป็น ที่ รับ เสด็จ คราว นี้ เจ้า อินท ยงศ์ เจ้า นคร
ลำพูน จัด เสร็อง สักการะ มา เฌียง เสด็จ แด เจ้า

ราชวงศ์เมือง นคร เชียงใหม่ คุณ พานะมา คอย
รับเสด็จ อยู่ที่นี้ เวลาบ่ายเสด็จไปเยี่ยม คอบ
เจ้านคร ลำปาง ที่คุ้ม หดวง แล้วไป ทอด พระนคร
คุ้มเก่าที่มี หอคำ ของ โบราณ แต่เจ้านคร
ลำปาง หมายถึง ทำ แก้วไข เป็น ออฟฟิศ ที่ว่าการ
เมือง ต่อไปนั้น แล้วไป ทอด พระนคร ถนน ใน
เมือง หลายสาย

วันที่ ๑๒ ธันวาคม เวลาเช้าไป ทอดพระนคร
ตลาด ตาม ถนน นำเมือง ฝั่ง ตะวันออก แล้วข้าม
แม่น้ำอิง ข้างใต้ ไปแวะเยี่ยมเจ้า บุรีรัตน์ แล้ว
เสด็จ กลับ ทางถนนริมแม่น้ำปากควันตก มาข้าม
สะพาน รัชฎาภิเศก กลับ มาที่ พัก ตะพาน รัชฎา
ภิเศกนี้ เจ้านาย แล พวก พ่อค้า ได้เรียกราย
กันทำขึ้นเฉลิมพระเกียรติยศ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใน รัชฎาภิเศก เป็น ตะพานใหญ่
ทางดงามแน่นหนาถึง ข้างเดินข้ามได้

เวลา ๔ โมงเช้า เจ้านายชายหญิงมาเฝ้า
พร้อมกัน แลรับเหรียญที่ระฤกในการเสด็จ
ยุโรป เวลาบ่ายเจ้านายชายหญิงพร้อมกัน
มาทำขวัญ เวลาค่ำมีการเลี้ยงที่คุ้ม หดวง
เป็นการเต็มยศ

วันที่ ๑๓ ธันวาคม เวลาเช้าเสด็จข้ามฟาก
ไปทอดพระเนตร เวียงเหนือ คือเมืองเก่า ซึ่งตั้ง
อยู่ฝั่งตะวันตกตรงเมืองใหม่เดี๋ยวนี้ข้าม เวลา
บ่ายเสด็จไปทอดพระเนตร จุดบั้งไฟที่วัดพระบาท
บั้งไฟนี้เปนของเจ้านาย แลท้าวพระยาผู้ใหญ่
ในเมืองนครลำปางจัดทำขึ้น แต่มีกระบวนแห่
แหนออกไปจากในเมือง เจ้านายท้าวพระยา
ผู้เป็นเจ้าของพื่อนำกระบวนแห่ของคนออกไป
เมื่อถึงน้ำพลับพลาเจ้าผู้ครองเมือง แต่เจ้านาย
ต่างเมือง พื่อนำออกมารับตามประเพณีบ้าน
เมือง แล้วจึงเอาบั้งไฟไปขึ้นค้ำจุด

วันที่ ๑๔ เวลาเช้าเสด็จไปนมัสการพระเจดีย์
ธาตุเสด็จ ซึ่งอยู่ข้างเหนือเมือง ระยะทาง ๓๐๐
เดินเศษ เวลากลางวันกลับมาถึงเมือง เวลา
บ่ายเสด็จไปเยี่ยมเจ้าวรวงษ์ แลเจ้าราชบุตร
แล้วไปทอดพระเนตรตลาดเลี้ยงช้างเหนือเมือง

วันที่ ๑๕ ธันวาคม เวลาเช้าเสด็จไป
นมัสการพระเจดีย์ธาตุลำปาง ซึ่งอยู่ข้างใต้
เมืองทาง ๓๐๐ เดินเศษ เวลากลางวันกลับ
ถึงเมือง เวลาบ่ายพระสงฆ์ผู้ใหญ่ในเมือง
นครลำปางมาเฝ้า

วันที่ ๑๖ ธันวาคม เวลาเช้าออกจากเมือง
นครลำปางพักเสวยที่ตำบลบ้านหวาดักพักแรม
ที่ตำบลปะก่องนอก

วันที่ ๑๗ ธันวาคม เวลาเช้าออกจากปะก่อง
นอกพักเสวยที่ปางตอกชอบพักแรมที่
ห้วยแม่พาแขวงเมืองนครลำพูน ทางที่มาใน
วันนี้เดินตามลำห้วย แลข้ามคอยดินแดงซึ่ง
เปนเขาสูง แต่เดิมเปนทางเดินยากไปครั้ง
นี้เจ้านายเมืองนครลำปาง แลเมืองลำพูน
พร้อมกันตัดเปนถนนตามไหล่เขา ทบปราบ
ศิลาที่กีดขวางอยู่แต่ก่อนเรียบราบเปนอันหมด
ความลำบากที่จะเดินทางนี้ต่อไป

วันที่ ๑๘ ธันวาคม เวลาเช้าออกจากบ้าน
ห้วยแม่พาพักเสวยที่บ้านหัวแพ้วทางตอน
นี้ต้องข้ามเขาตอยบาไม่สูงสูง แต่เปนเขา
ศิลาแรงแต่ก่อนเดินยาก แม้จะขี่ม้าก็
ไม่ใคร่ได้ แต่ในคราวนี้เจ้านายเมืองลำพูน
ได้ปราบหินทำทางที่ตอยบานี้จนเรียบร้อย
ไปมาได้สะดวก ออกจากบ้านหัวแพ้วถึง
พลับพลาวัดน้ำปูเจ้านายท้าวพระยาแลพ่อ
ค้าเมืองลำพูนจัดเครื่องบูชาแด่กระบวนแห่
มาเชิญเสด็จให้เข้าเมือง แลจัดราชวัตร ศิครอง

มี พระสงฆ์เจริญ ไชยปริต แดคน โปรยเข้า ดอก
 ดอกไม้ตลอดทาง จนถึงที่ประทับที่คุ้มหลวง
 ซึ่งเจ้าดาราคีระก จัดไว้เป็นที่ประทับในคราวนี้
 เจ้าอุปราชเมือง นครเชียงใหม่ จัดเครื่องสักการะ
 มาคอยเชิญเสด็จอยู่ในที่นี้ เวลาบ่ายเสด็จ
 ไปนมัสการ พระเจดีย์ธาตุ หริภุญไชย แล้วไป
 เยี่ยมเจ้าอินทขยงศ์ที่คุ้มหลวง

วันที่ ๑๘ เวลาเช้าเสด็จไปทอดพระเนตร
 ตลาด เวลา ๔ โมงเช้าเจ้านายชายหญิง
 มาเฝ้า แลรับเหรียญที่ระฤกในการเสด็จ
 ประพาศยุโรป เวลาบ่ายเจ้านายชายหญิง
 พร้อมกันมาทำขวัญ เวลาค่ำมีการเลี้ยงที่
 คุ้มหลวงเป็นการเต็มยศ

วันที่ ๒๐ เวลาเช้าไปทอดพระเนตรถนน
 ปากบ่อ คือถนนตัดใหม่ตั้งแต่เมืองลำพูน
 ออกไปจนถึงริมลำน้ำปิงทาง ๑๘๐ เส้น ถนน
 สายนี้เพื่อประโยชน์จะให้เส้นทางขนสินค้าขึ้น
 เมืองลำพูน แลเป็นทำนบกั้นน้ำไม่ให้ท่วม
 ที่ดินให้ราษฎรจับจองเป็นนาด้วย เวลาบ่าย
 มีการแห่แดจุดบั้งไฟ ทำนองเดียวกับที่
 เมืองนครลำปาง

วันที่ ๒๑ ธันวาคม เวลาเช้าเสด็จไปนมัสการ
 พระธาตุหริภุญไชย แล้วออกจากเมืองลำพูน
 พักเสวยที่เรือนนาของเจ้าอุปราชเมือง นครเชียงใหม่
 ที่ตำบลทุ่งหนูบ่อน แขวงเมือง นครเชียงใหม่
 แล้วเดินทางต่อมาถึงที่สนามแข่งม้าริมเมืองนคร
 เชียงใหม่ พวกชาวต่างประเทศชายหญิงทั้ง
 อังกฤษ แลอเมริกัน แลชาติอื่น มีมิสเตอร์
 เบกเกต กงสุลอังกฤษ เป็นประธาน พร้อมกัน
 ไปคอยรับเสด็จอยู่ที่นั่น จัดการตกแต่งขง
 แดใบไม้บังงาม ประทับรับสั่งกับชาวต่าง
 ประเทศ แล ขอบใจ ในการที่เขาได้มีแก่ใจ

จัด การ คำนวณ นั้น พอสมควรแล้ว เสด็จมา
 ประทับที่พลับพลา เจ้านายท้าวพระยา แล
 พ่อค้าพม่าเสียดเงินในเมืองนครเชียงใหม่ จัด
 เครื่องสักการะกระบวนแห่ มาเชิญเสด็จแห่เข้า
 เมือง บ้านเรือนชาวต่างประเทศ แลราษฎร
 ตาม ๒ ข้างทาง ตกแต่งขงแดใบไม้ตลอดทาง
 มี พระสงฆ์เจริญ ไชยปริต แดคน โปรยเข้า ดอก
 ดอกไม้ เหมือนกับ ๒ เมืองที่ได้เข้ามาแล้ว
 ประทับที่คุ้มของเจ้านครเชียงใหม่ ซึ่งสร้าง
 ไว้ที่ท่าเจดีย์กักริมลำน้ำเมือง เวลาบ่าย

เสด็จเข้าไปในเมือง นมัสการพระที่วัดพระสิงห์
 แล้ว เสด็จไปเยี่ยมศพพระเจ้านครเชียงใหม่
 ที่คุ้มหลวง แล้วไปบ้านเจ้าอุปราชเจ้าราชวงศ์

วันที่ ๒๒ เวลาเช้า เสด็จไปทอดพระเนตร
 รูปช้างเผือกของโบราณ แล้วเข้าทางประตู
 ช้างเผือก แล้วไปทอดพระเนตรตลาดนำวัด
 พระสิงห์ แลตลาดท่าแพหน้าเมือง เวลา ๔ โมง
 เข้าเจ้านายชายหญิงมาเฝ้า เวลาบ่ายกงสุล
 แลชาวต่างประเทศมาเฝ้า เวลาเย็นเสด็จไป
 ทอดพระเนตรเวียงแก้ว คือ คุ้มหลวงของ
 โบราณ ทอดพระเนตรวัดเจดีย์หลวง แลเสด็จ
 ไปเยี่ยมเจ้าบุรีรัตนเจ้าราชบุตร

วันที่ ๒๓ เวลาเช้าเสด็จไปที่ว่าการกรม
 ป่าไม้ ไปเยี่ยมคอบกงสุลอังกฤษ แลไป
 ทอดพระเนตรโรงพยาบาล โรงพิมพ์ของ
 พวกมิชชันนารีอเมริกัน เวลากลางวันเสด็จ
 ไปตรวจที่ว่าการข้าหลวงมณฑลลาวเฉียงที่
 ศาลต่างประเทศ แลโรงทหาร เวลาบ่าย
 เจ้านายชายหญิงพร้อมกันมาทำขวัญ เวลา
 ค่ำมีการเลี้ยงที่บ้านเจ้าอุปราชเป็นการเต็มยศ

วันที่ ๒๔ เวลาเช้าเสด็จไปวัดพระสิงห์
 แล้วไปบำเพ็ญพระกุศลที่ศพพระเจ้านครเชียงใหม่

ใหม่ เวลา กลาง วัน อรุณกาลกับ พวก แซก
เมืองป๋าย ซาย หมิง พร้อม กัน มา เผ้า พวก ต้อง
ชู้แท้เหียน ทอง เครื่อง สักการะ มา ถวาย เวลา
บ่ายเสด็จ ไป ทอด พระ เนตร แข่งม้า การ ปี ของ
คล้าย ยิบ ตาพา เมือง นคร เชียง ใหม่ เวลา คำ
มิสเตอร์ เบก เกต กงสุต อัง กฤษ เขิญ เสด็จ ไป
เสวย ที่ สถาน กงสุต

วันที่ ๒๕ เวลา เข้าเสด็จ ขึ้น ไป นนดี การ
พระเจดีย์ ยอดเขา คอย สุเทพ จากลับ ทอด พระ
เนตร ว่า ส่วน นอก เวลา เียน กลับ มา ถึง ที่ พัก

วันที่ ๒๖ เวลา เข้าเสด็จ ไป ทอด พระ เนตร
รูป สิ่ง ของ โบราณ ที่ คำบด คง ดิงห์ แล้ว ไป
ประ พาศ ห้วย แก้ว เสวยเช้า ที่ ผาตบ แล้ว ไป
ประ พาศ ห้วย ช่าง เตียม เสวย กลาง วัน ที่ เรือน
พัก บ้าน เจ้า อุป ราช ริม ห้วย ช่าง เตียม กลับ
มา ถึง ที่ พัก เวลา บ่าย เวลา เียน เสด็จ ไป ทอด
พระ เนตร การ แห่ แด จุด บ้อง ไฟ ทัว นอง เคียว
กับ ที่ มี เมือง นคร ตำ บ้าง แด เมือง ตำ พุน แต่ เป็น
การ กรีก กรีน ขึ้น ด้วย เจ้า นาย พร้อม กัน
ทั้ง ๕ หัว เมือง คือ เจ้า นคร ตำ บ้าง เจ้า นคร
ตำ พุน พระยา แพร่ แด เจ้า ราชวงษ์ เมือง น่าน
กับ ทั้ง เจ้า ผู้ ใหญ่ ผู้ น้อย ต่าง เมือง มา พร้อม
กัน อยู่ใน ที่ นี้ เป็น อัน มาก

วันที่ ๒๗ เวลา เข้า พวก ละคร ว่า นำ ดอกเอื้อง
แซะ ซึ่ง เป็น ฮอร บรรมมา การ เข้า มา คึง ตาม
ประเพณี บ้าน เมือง แด โบราณ นำ เข้า มา ปี
ละ ครั้ง หนึ่ง ใน วัน กลาง เดือน ยี่ นี้ เจ้า อุป ราช
ได้นำ พวก ละคร ว่า มา เผ้า ถวาย ดอก เอื้อง แซะ
ทรง รับ มา ทูต เกลา ๖ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เวลา กลาง วัน ทรง สันทนา ราชการ กับ
ข้า หลวง แด กงสุต อัง กฤษ เวลา บ่าย เสด็จ ไป
เยี่ยม คอบ หมอ แมก กิลระวี นายก ของ พวก

มิชชัน นารี อเมริกัน แล้ว ไป ทอด พระเนตร แห่ง
ม้า อีก ครั้ง ๑ เวลา คำ มี การ เติง ข้า หลวง
แด เจ้า นาย ทั้ง ๕ หัว เมือง

วันที่ ๒๘ เวลา เข้า เจ้า นาย แด พระสังข์ เมือง
นคร เชียง ใหม่ มา ทำ พิธี ดืบ สะตา ถวาย พิธี
ดืบ สะตานั้น เป็น ประเพณี ถ้า เจ้า นาย ผู้ ใหญ่
จะ ออก จาก เมือง นคร เชียง ใหม่ ย่อม ทำ เพื่อ
เป็น สวัสดิคิมงคล ดืบ มา แด กงสุต อัง กฤษ ได้
มา ส่ง เสด็จ ด้วย เวลา ๔ โมง เข้า ออก เรือ
จาก เมือง นคร เชียง ใหม่ ต้อง ลง มา พัก เสวย
กลาง วัน ที่ เรือน นา เจ้า ราชวงษ์ ที่ คำบด ปาก
เหมือง เจ้า นาย เมือง นคร เชียง ใหม่ มี เจ้า
อุป ราช เป็น ประธาน ตาม ลง มา ส่ง เสด็จ ถึง ที่ น
แต่ เจ้า ราชวงษ์ จะ ลง ไป ส่ง เสด็จ ถึง จอม ทอง
แด เจ้า ราชบุตร จะ ไป ส่ง เสด็จ ถึง เมือง ตาก
พระยา มหา มหิต ธิวงษา เจ้า เมือง ฝ่าย จะ ตาม
เสด็จ ลง ไป ถึง กรุง เทพ ๖ เวลา บ่าย ออก จาก
ปาก เหมือง มา พัก แรม ที่ คำบด ปาก บ้อง ของ
เมือง ตำ พุน พระยา ทรง สุระเชษ ข้า หลวง ใหญ่
เจ้า นคร ตำ บ้าง เจ้า นคร ตำ พุน แด เจ้า นาย เมือง
นคร ตำ พุน มา ส่ง เสด็จ ถึง ที่ น

วันที่ ๒๙ เวลา เข้า ออก เรือ เวลา บ่าย โมง เคษ
ถึง คำบด จอม ทอง ซึ่ง มี พระธาตุ สำคัญ
ประดิษฐาน อยู่ องค์ หนึ่ง พระสังข์ แด ทำง พระยา
ผู้รักษา ได้ แห่ พระธาตุ เขิญ มา ให้ ทรง ด้รง น้ำ
อบ แด นม ลักการ ตาม ประเพณี บ้าน เมือง เจ้า
ราชวงษ์ แด หลวง นราพิทักษ์ ซึ่ง ตาม ลง มา ส่ง
เสด็จ ทูล ถา กลับ จาก ที่ นี้ เวลา บ่าย ออก เรือ
เวลา เียน จอด พัก ที่ คำบด ท่า คับ ไค

วันที่ ๓๐ เวลา เข้า ออก เรือ เวลา บ่าย ถึง
เมือง ฮอด จอด พัก

วันที่ ๓๑ เวลา เข้า ออก เรือ เวลา บ่าย ถึง

บ้าน เนียด กาจอด พัก เปลี่ยน คน เรือ เพราะ ต่อ
ไป จะ ดง แก่ง คน ตอน เหนือ ที่จะเขาเรือดง
แก่ง ชำ นาญ แต่ พวก บ้าน เนียด กานี้

วันที่ ๑ มกราคม เวลาเช้า ออกเรือ เข้า
หว่าง แก่ง ดง แก่ง บ้อง แก่ง ไหม่น้อย แก่งอก
ม้าน้อย ถึง บ้าน ก้อ พรหมแดน เมือง นคร เขียง
ใหม่กับเมือง ตาก ต่อ กัน พระยา ราชพงษานุรักษ์
ข้าหลวงเทศาภิบาล ดำรง ราชการ มณฑล
นครสวรรค์ กับ พระพต ผู้รักษาเมือง ตาก ขึ้น
มาคอยรับอยู่ที่นี้ ออกจากบ้าน ก้อดงแก่งก้อ
แก่ง ค้อน แก่ง ซอน แก่ง ผา ตา แก่ง ผา ผึ่ง
แก่ง อุบั้ง แก่ง หาดน้อย แก่ง สะเสียง แก่ง หาด
ขี้หมู แก่ง ปวง แก่ง อุม กวง แก่ง ช้าง ร้อง
ดงแก่ง วันที่ ๑๒ แก่ง เวลาเย็น จอดพัก ที่ หน้า
เมือง สร้อยเป่น เมือง โบราณร้าง

วันที่ ๒ เวลาเช้าออกเรือ ดง แก่ง สร้อย
แก่ง อุม ดุก แก่ง ไหม่ แก่ง วัง เฮย แก่ง อ้าย เมือง
แก่งอาบนาง แก่ง พำปิ่น แก่ง ห้อมไย แก่ง ผา เหล็ก
แก่ง ชีววิ แก่ง งูน เกียน แก่ง บั้ง แก่ง กดาว
แก่ง จูม แก่ง สองแคว แก่ง ผาหมอน แก่ง ผาขวาง
แก่ง ออกม้า แก่ง ผาเอก แก่ง ผาฮอ แก่ง สุดเกาะ
รวมดง แก่ง วันที่ ๒๓ แก่ง พักที่เกาะเกลือ

วันที่ ๓ เวลาเช้า ออกเรือ ดง แก่ง ตะตะ
น้อย แก่ง กวาง แก่ง ฟาน แก่ง ตะตะหวด
แก่ง กิวาก แก่ง ผาตดิ่ง แก่ง ต้ม บ้อย รวมดง
แก่ง วันที่ ๔ แก่ง รวมจำนวน แก่ง ทางนี้ ๕๖
แก่ง จึง พ้น ว่าง แก่ง เวลา บ่าย ถึง บ้าน นาจอด
ครุหนึ่ง แล้วดอง ดง มา พัก ที่ บ้าน ป้ายาง

วันที่ ๕ เวลาเช้า ออกเรือ เวลา บ่าย ๒ โมง
ถึง เมือง ตาก เสด็จขึ้น ทอดพระเนตร ที่ ว่า การ
เมือง แต่ ผู้ว่า ราชการ กรมการ กำหนด ผู้ใหญ่ บ้าน
เฝ้า เวลาค่ำ มีการ เลี้ยง ที่ พลับพลา ใน การ

เฉลิม พระชนม พรรษา สมเด็จพระนางเจ้า พระ
บรมราชินีนาถ แต่ สมเด็จพระบรมโอรสา
ธิราช ดยยาม มกุฎราชกุมาร

วันที่ ๕ เวลาเช้า เสด็จไป ตรวจ คราง ชุด
ไปเยี่ยม ศพ พระยา สุจริต รักษา แล้ว ออกเรือ
เวลาเย็น พัก ที่ วัง เจ้า พรหมแดนเมือง ตาก ต่อ
กับ เมือง กำแพงเพชร พระอินทร แฉ่นแสง ปลัด
ผู้รักษาเมือง กำแพงเพชร มาคอยรับอยู่ที่นี้

วันที่ ๖ เวลาเช้า ออกเรือ เวลา บ่าย ๓ โมง
ถึง เมือง กำแพง แวะ นมัสการ วัด มหาธาตุ แต่
เสด็จไป ทอดพระเนตร เมืองแปบ ของ โบราณ ซึ่ง
อยู่ฝั่ง ตวัน ตก แล้ว ข้าม มา ทอดพระเนตร เมือง
กำแพงเพชร โบราณ ซึ่ง อยู่ฝั่ง ตวัน ออก

วันที่ ๗ เวลาเช้าเสด็จไป ทอดพระเนตร ที่
ว่าการเมือง ที่ว่าการอำเภอเมือง แต่ คราง
เมือง กำแพงเพชร แล้ว ออกเรือ ลง มา แวะ ทอด
พระเนตร ที่ เมือง ไทร ครีษณ์ แล้ว ออกเรือ ต่อมา
จอดพัก ที่ หาดท่าพุทรา

วันที่ ๘ เวลาเช้า ออกเรือ ลง มา ประทับ
ตรวจ การ ที่ เมือง ชานู แล้ว ออกเรือ ลง มา พัก
ที่ เมือง บรรพตพิสัย หลวง สัมภักดีโมสร ผู้รักษา
ราชการเมือง นครสวรรค์ มาคอยรับที่นี้

วันที่ ๙ เวลาเช้า ออกเรือจากเมือง บรรพต
พิสัย เวลา บ่าย ๔ โมง ถึง ปากน้ำโพ พระยา
สุรบดินทร์ ผู้ว่า ราชการ เมือง ไชยนาท พระยา
พิไชยสุนทร ผู้ว่า ราชการ เมือง อุทัยธานี มา
คอยรับอยู่ที่นี้ พระสังฆ์แต่ กรมการ ตั้ง ปะรำ
รับที่ ปากน้ำโพ เมื่อเสด็จ มาถึง พระสังฆ์ เจริญ
ไชยปริศ ได้ แวะ รับ สังกกับ พระสังฆ์ แต่ ข้า
ราชการ พอสมควร แล้ว เลื่อนเรือ ไป พัก ที่ หน้า
วัด ตะแบก ใน แควใหญ่ ซึ่ง กรมการ ได้ จัดไว้
รับเสด็จ

วันที่ ๓๐ เวลาเช้าเสด็จไปที่วัดเขา แล้วไปทอดพระเนตร ที่ข้าหลวงพิเศษจัดการ ศาสดายุติธรรม ทั้งที่ว่าการ มณฑล เวลา ๔ โมง เข้าชอกเรือ เวลาค่ำถึงเมือง พยุหะคีรี จอดพักที่หน้าวัด พระปรารักษ์เหลือง

วันที่ ๓๑ เวลาเช้า ออกเรือจากเมือง พยุหะคีรี แวะประทับตรวจ การที่เมือง มโนรมย์ แด่นมัสการ พระวัดเขา ชรรฆามุน เวลาเย็นถึงเมือง ไชยนาท

วันที่ ๓๒ เวลาเช้า ออกเรือจากเมือง ไชยนาท ประทับตรวจ การอำเภอดัทยา แดตรวจโรงเรียนวัดเมืองอินทร์ แล้วมาพักที่ท้ายเกาะเมืองอินทร์ พระยาสิงหบุรานุรักษ์ ผู้ว่าราชการเมือง สิงคมาคอยรับเสด็จ

วันที่ ๓๓ เวลาเช้า ออกเรือจากเมืองอินทรลงมา พบเรือไฟ หลวง แดเรือไฟ ห้างกิมเสงหลี ซึ่งขึ้นไปคอยรับลากเรือลงมา ประทับตรวจ การที่เมืองสิงคบุรี แดแวะนมัสการ พระวัดไชโย แล้วต้องลงมาเวลาบ่ายถึงเมือง อ่างทอง

วันที่ ๓๔ เวลาเช้า ออกเรือจากเมือง อ่างทอง แต่เดิมกะว่าจะประทับที่บางปอิน หรือที่เมืองประทุมธานีคืน ๑ แต่เพราะได้เรือไฟหลายลำ ทั้งเรือไฟ หลวง เรือไฟ กับต้นกล้าเล็กที่เมือง อ่างทอง เรือไฟ ห้างกิมเสงหลี แด หลวงพิพิธภณฑลวิจารณ์ ช่วยรับลากเรือได้กว่าคาด จึงได้เสด็จตรงลงมากรุงเทพฯ ถึงในเวลาบ่ายวันที่ ๓๔ มกราคม นั้น

เสด็จ พระราชดำเนินพระราชวังบางปอิน

วันที่ ๒๘ มกราคม วันวันโกสินทร ศก ๑๑๗ เวลาบ่าย ๓ โมง ๑๕ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แด สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จ ออก พระที่นั่งจักรกรี มหา

ปราสาท ประทับ รถพระที่นั่งไปประทับเสด็จ รถไฟ เสด็จ พระราชดำเนิน ขึ้น บนรถไฟ พระที่นั่ง รถไฟ พระที่นั่ง ใช้จักรออกจากเสด็จไปหยุดที่เสด็จบางปอิน พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสด็จมา บัดี้ กระทรวงมหาดไทย คอยรับเสด็จ อยู่ที่เสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แด สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จลงจากรถไฟ พระที่นั่ง มีพระราชดำรัสด้วยพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพแล้วเสด็จ ทอดพระเนตร ชุดคุดอง ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชุบขึ้นใหม่ คัดตรงจากเสด็จ ออกไปแม่น้ำนั้น แด โปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จ พระราชวังบางปอิน ก่อน แด เมื่อเสด็จ ทอดพระเนตร แล้วเสด็จ พระราชดำเนิน ตามทาง วัด ชุมพลนิการาม เสด็จเข้า พระราชวัง พร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงศ์ แด ข้าราชการที่เป็นเจ้าหน้าที่ ทอดพระเนตร การซ่อมแปลงต่าง ๆ แล้วประทับโต๊ะเสวยพร้อมด้วย พระบรมวงษานุวงศ์ แด ข้าราชการแล้วเสด็จขึ้น

แฉเวลาประทับแรม ที่พระราชวัง บางปอิน ได้เสด็จ พระราชดำเนิน ทอดพระเนตร การต่าง ๆ ในบริเวณเกาะนั้น โดยทั่ว มี การ ชุดคุดองใหม่เป็นต้น

เสด็จ พระราชดำเนินทอดพระเนตร พเนียด

วันที่ ๓๐ มกราคม วันวันโกสินทร ศก ๑๑๗ เวลาบ่าย ๓ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ พระราชดำเนิน ทาง วัด ชุมพล นิการาม